

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Poetiske Arbejder. - 1929

Citation: Hauch, Carsten: "Poetiske Arbejder. - 1929", i Hauch, Carsten: *Poetiske Arbejder. - 1929*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. XI. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch03val-shoot-idm140718941985696.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Arbejder. - 1929

IV.

Digtets *Komposition* er en episk-lyrisk fremadskridende Udvikling af Handlingen: Valdemars og Toves Kærlighedshistorie, dens korte Lykke, dens voldsomme Udslettelse, Kongens stædige Bitterhed og gudløse Endeligt. Det første, i alle Maader lydefrie Digt »*Falken*« indeholder i et Symbol det hele Epos' Handling og Idé: Listen overfor Kraften, der sejrer tilsidst, givet under Form af Kampen mellem Hejren og Falken. Denne Indgang er ægte episk og XII forefindes ofte i den gamle fortællende Digtning, hyppigst i Form af en Drøm, saaledes i Nibelungenlied, Gunlaug Ormstunges Saga, Folkeviserne om Hagbard og Signe og Marsk Stig dømmes fredløs. Da Falken efter Kampen flyver bort, sér Kongen under sin Søgen efter den en Jomfru, Tove, til hvem han betages af Elskov. Tove bydes til Hove, og Dramaet udspilles. *Mod* Kongen kæmper Dronningen, der vil have Slegfreden bortryddet. Tove ryddes vel af Vejen, men Kongen overlistes ikke, Dronningen og de øvrige Sømmensvorne faar deres Straf; først efter Døden udsones Konge og Dronning. Op over den episke Handling hæver sig som Højdepunkter en Række lyriske Episoder: de Digte, hvori Toves Betænkelighed ved Forholdet til Kongen faar Udtryk, Valdemars to Sange, Digtet »den vilde Jagt« og Slutningsdigtet, der klinger ud i Tilgivelse og Naade.

I *Personkarakteristikken* fremhæves, som altid hos Hauch, i første Række det typiske; i de tre Hovedpersoner er det ved Hjælp af mange enkelte Træk lykkedes at stille Typerne tydeligt frem for Blikket.

Kong Valdemar er den dygtige Samler af Danmarks Rige; han evner i Snuhed at tage det op selv med den snilde Hr. Eckhard, han forstaar af Fjender at skabe sig Venner (den gamle tapre Vendelbo); i hans Væsen ligger en fin Humor, som han ikke viger tilbage for at give Udtryk, selv naar han taler om Vorherre (S. 99-100). Med et umiddelbart Blik for kvindelig Skønhed betages han ved Modsætningen til sin kolde Dronning af Toves Skønhed, og da hans Kærlighed har vundet Sejr, er Lykkens Maal fuldt. I »*Valdemars Sang*« bryder Lykkefølelsen frem. En Folkevisens Ridder giver i Folkevisens Strofe et følt og nænsomt Udtryk for en skøn og ædel Kvindes Virkning paa et mandligt og mandigt Sind. I Digtet gives i en Række Strofer, der alle indledes med og (Polysyndeton), og som danner en Række For- og XIII Bisætninger, en hel Række smaa Billeder af Tove, hendes Skønhed og Magt over Kongen, indtil en Strofe, der indeholder Eftersætningen, tegner hendes Virkning som Helhed:

Det er, som al min Sorg bortveg
Tidt og mangesinde,
Og som jeg lytted til Huldrens Leg,
I vogte den Jomfru vel!

Valdemar er jordisk indstillet, ingen Himmel hvælver sig over hans Sjæl; da Tove berøves ham, er alt derfor kun Smærte, Fortvivlelse og Higen efter Glemsel. (Jfr. Brev fra Hauch til Hostrup af 4/12 1861; »Breve fra og til C. Hostrup«, 1897, S. 488). I alvorlige rimede Jamber udtrykker »*Valdemars anden Sang*« dette. Glemselsfloden bag de sorte Klipper, »i dunklen Dal, hvor blege Vidier groe« (et böcklinsk Billede af »De dødes Ø«), kan alene bringe Forløsning og Udslettelse, jordisk Ry og Glans er intet mere, Kongen ønsker kun Tilintetgørelse. Kold og haard vil han, selv paa Dødens Tærskel, ikke tilgive Dronningen; efter som Bod at have jaget i den vilde Jagt, faar han Tilgivelse af Herren og tilgiver selv. Tove er en Folkevejdomfru og en hauchsk Jomfru. Hauchs fra Romanerne kendte Teknik at give en Kvindes Væsen og Ydre under Form af Sammenligningen med en Blomst, et Billede eller et Dyr anvendes ogsaa her; i en Virkelighedsskildring er den lidet levendegørende, derimod er den paa sin Plads i dette Middelalderdigt. I denne Stil beskrives hendes Ydre, hendes Indre er rent og kysk. Mod sin Vilje, men ligesom skæbnebestemt, betages hun af Kongens magtfulde Elskov, dog stræber hun - kysk og ægte hauchsk - imod og vil ikke favne sin kongelige Elsker, før Kirken har velsignet deres Pagt; alle Betænkeligheder overvindes dog af Kærligheden, men »den favreste Jomfru i Danmark« bukker under for Listen og Ondskaben, for Dronning Helvig. Hun er dybt religiøs, men utaalsom og hævngherrig XIV og taaler derfor ikke, at en anden Kvinde stiller sig mellem Kongen og hende; denne Kvinde skal knuses; derfor slutter hun sig til Kongens udenvælts Fjender og allierer sig med Hekse og Troldmænd, og Hævnen fuldbyrdes tilsidst. Omkring de tre Hovedpersoner grupperes de løsere skitserede Bipersoner: Vennerne, den gamle Vendelbo, der endog redder Kongens Liv, Toves Broder Henning, den kloge Raadgiver; Fjenderne, den listige Eckhard, Holstenernes Mand, og Folkvar, der elsker Dronningen og derfor tager Del i Anslagene mod Kongen.

Klar og forstaaelig som Handlingen og Personskildringen er Digtets *Sprog og Stil*; det kendes overalt, at Hauch ikke forgæves har studeret sine Folkeviser og den gamle episke Digtning; i Digtets Tone genklinger de gamle Viser, i Ordforraadet og i mange enkelte Vendinger genkendes deres Udtryksmaade, tilsammen givende en tiltalende middelalderlig Kolorit uden smaalig Higen efter det pasticheagtige. Ejendommelig for Hauch er de mange Billeder, der giver Stilen en særlig Stemning og en ren Skønhed; rent eksempelvis anføres: Tove er »liig Morgenstjernen deilig paa Himmelen blaa«, Pilene flyver i Luften »liig rovlustne Fugle«, Toves Minder fra Rygen kommer trækkende »som Svaner, der mod Nord i Vaaren drage«, Krigernes Hjælme

er at skue »som Vand i Maaneglands«; glædelige Vidnesbyrd om den Friskhed og det Liv, den aldrende Digter lægger for Dagen i det sproglige Udtryk.